

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Salarele învățătorilor.

— Articol din afară. —

I.

Preaveneratul Consistor arhidiecezan prin circularul X. din 1913 Nr. 3816 referitor la sistemizarea salarelor învățătoresți conform articolului de lege XVI din 1913, împărtășește Clerului instrucțiunea de sub Nr. 99091 din 1913 a ministrului de culte și instrucțiune publică, referitoare la intrarea în vigoare a legii citate. Tot odată dând instrucțiune cu privire la modalitatea cererii, inculcă tuturor Senatelor scolastice parohiale, preoților ca prezenți și protopopilor, că unde este de lipsă, să ceară întregirea salarelor dela stat, pe lângă blânda amenințare cu „greutatea urmărilor legale“.

Din prilejul acestui circular, fie-mi permis a trece prin o scurtă revistă cele întâmplate cu ocaziunea sistemizării salariului învățătoresc prin articlii de lege XXVI din 1893 și XXVII din 1907. — In anul 1893 când s'a sistemizat prima oară salariul învățătoresc, aproape toate parohiile, de teama unor dispoziții a legii, cari dădeau statului o anumită ingerință în afacerile școlii ajutate, au ridicat salariul docental la minimul de 600 cor. prescris prin lege, din puterile proprii. Foarte puține au fost parohiile cari au cerut ajutor de stat. Urmarea a fost: că s'a îngreunat peste măsură poporul cu repartitiune, carea neputându-o plăti, salariul dascălului era numai pe hârtie. Ne având dascălul cu ce trăi, a trebuit să își mai vadă și de alte ocupațiuni proventuoase, spre paguba învățământului, iar Senatul scolastic era silit unele scăderi personale ale dascălului, a i-le trece cu vederea pentru ca să tacă, să nu își pretindă salariul. A venit anul 1898 terminul cvincvenalului prim. In urma dispozițiilor consistoriale de timpuriu s'au fost luat protocoale prin cari se vota dascălului cvincvenalului prim. Foarte rari au fost însă învățătorii cari aievea să fi și primit acest cvincvenal. A venit anul 1903, terminul pentru cvincvenalul al doilea. Starea lucrului a început a se mai schimba. Deoparte dascălii erau sătui de drepturi pe hârtie, și zoreau să li-se mai dea ceva și în monetă sunătoare; de altă parte senatele scolastice au început a observa, că școli subvenționate de stat, sunt tot așa

școli ca și a lor, cu aceea deosebire, că având învățători buni, cari fiind plătiți puteau fi și trasi la răspundere, făceau cel mai bun progres. Deci în anul 1903 mai multe senate scolastice au cerut ca ajutor dela stat cvincvenalul al doilea.

Intre aceste rândul la cvincvenalul al treilea nu i-a mai venit pe baza acestei legi, deoarece în anul 1907 s'a adus articolul de lege XXVII, care urcă din nou salarele învățătorilor în modul cunoscut. Până aci cu legea din 1893 a mers cum a mers, dar acum era gata cu ori și ce șovăire, deoarece dispozițiile pozitive a legii, erau pentru noi aproape nesuportabile. Deci după obiceiul nostru românesc, ne-am tot resgândit, până ce era aproape să ne înghită povoiul, și atunci abea în Novembre 1909, a luat Sinodul arhidiecezan o hotărîre mai bărbătească: unde nu se poate susține școala din puterile proprii, să se ceară ajutoriu de stat, iar unde nu se poate obține ajutoriu de stat, școala să se ajute din „fondul cultural arhidiecezan“, a cărui înființare s'a hotărît în acel sinod.

Aci mă opresc nițel la modul cum s'a cerut ajutoriu de stat? — Unii preoți și Senate scolastice în senzul legii, de a se propune estensive limba maghiară, a decă de a se preda în limba maghiară unele obiecte de învățământ în școlile ajutate de stat, — din o nobilă îngrijorare pentru progres în general și în special pentru limba română — au exilat a cere ajutoriu de stat, și sau nu au făcut nimic, sau prin o extremă forțare, au declarat salariul de întregit din repartitiune pe popor. — Cei mai mulți însă, nu au cerut ajutoriu de stat, nu din motivul îngrijorării sus amintite, ci din altul. Anume: învățătorul, mai cu samă dacă nu a știut unguerește, s'a temut de controla inspectorului regesc, deci nu a insistat pentru întregire. La cererea care Senatul scolastic era dator să o facă, iar nu docentele, au trebuit și trebuie și acum un număr de 22—26 de documente, ce se câștigă cu greutate. Deci în cele mai multe locuri preotul conziderând întregirea salariului mai mult ca pe o chestiune personală a dascălului, cu care arare ori trăia în armonie, a negles-o. Apoi plane, după ce s'a înființat fondul cultural, foarte mulți sau subtras dela cererea ajutoriului de stat împreună cu greutatea, s'au răzimat pe ajutoriu de stat dela fondul cultural la care dânsii nu au contribuit nimic.

Și pentru ce ar fi atât de grea cererea ajutoriului de stat? — Pentru că trebuie dovedite trei lucruri: a) Că comuna bisericească are numărul recerut (30) de obligați de școală, că aceștia nu pot frecventa altă școală, că conform contribuțiunii, a %-lor de repartitiune pentru scopuri culturale, și a stării materiale, nu este în stare ași susține din puterile sale școala, b) Că școala atât ca edificiu, cât și cu privire la ajustare, este deplin corăspunzătoare legii și c) Că docentele întrunește condițiunile pretinse de lege. Dintre toate aceste o deosebită atențiune merită școala. Cele de sub punctul a) după mai multe umblări și frecări pe la notarul și antistia comunală, se pot acuire. Cele ce-l privesc pe docentele, precum atestatele de calificatiune, împărțirea materiei, conspectul manualelor și altele, și-le acuire dânsul. Dară a vrăji din nimica un edificiu scolastic corespondent și deplin ajustat, — nu e șagă. Aci apoi se dovedește, cari dintre preoții noștri sunt adevărați preoți părinți ai poporului și cari sunt mercenari. Pe preoții părinți, poporul îi ascultă și e în stare să facă minuni, prin jertfele ce le aduce. Dară câtă abnegațiune și câtă trudă trebuie să pună acel preot! — deoarece nu trăim între îngeri, ci între oameni cu scăderi. Trebuie să esecute literalmente cuvintele sfântului apostol Pavel „tuturor toate m'am făcut“. — In ori și ce parohie, de biserică se îngrijește din indemn propriu poporul de casele parohiale preotul, de școală — *nimenea*, de cumva preotul nu este adevărat preot. Priviți hurubele cele număroase din arhidieceză numite „școale“ și asertiunea îmi este dovedită!

Prin multe se poate face preotul părintele poporenilor, dară mai cu seamă prin catechizare și predică. Prin catechizare între elev și preot se naște un raport de dragoste și încredere reciprocă, ce nu se stinge în veci. Poporeanul, crescut sub povețele preotului, totdeauna este în stare să-l priceapă, și preotul îi cunoaște toată mișcarea sufletului lui și astfel știe cui îi vorbește și cum să îi vorbească. Prin predicarea continuă ține vie în mintea poporeanului învățătura din școală. Dară aceste sunt lucruri grele! Vezi bine că grele, ca ori și ce alte lucruri din lume. Dacă un lucru nu-l faci azi, nu-l faci mâine, te desveți de el, și când ești silit să-l faci, îți cade greu. Perfect așa stăm și cu predică și catechizarea. — D'apoi că se plictisesc poporeni. Dară plictisesc! Dacă

cetești predica din cutare revistă, ori le predici țaranilor despre nescari concepte potrivite pentru filosofi ori doctori, apoi da, se plictisesc. Dară dacă subiectele se aleg și se predau după priceperea lor, nu se plictisesc. Spe exemplu: un preot vecin cu parohia mea, și-a împărțit catehismul ca material de predică pe trei ani. Și când momentositatea zilei nu recere o predică specială, le ține catechesă. Dară fără vorbire nu rămâne nici o duminică ori sărbătoare. Și să vezi minune: sub antecesorul său foarte harnic, poporul nu a fost în stare a face, ci parohul cel harnic din materialul bisericii și-a făcut casă proprie; iar sub actualul preot s'au edificat case parohiale cum rar se mai află în arhidieceză, se susținea școala fără ajutoriu de stat, și se sporesc și cresc instituțiunile culturale văzând cu ochii.

Cultura modernă spre faliment. Atrocitățile războiului actual dintre statele balcanice, te îngrozesc... Îți stă mintea în loc și nu-ți poți închipui, cum de în veacul al XX-lea sunt în stare oamenii așa numiți: „culți“ să comită atari omoruri ucigând frate pe frate? Până acuma războiul în contra turcilor, cari veacuri întregi au prigonit și au amărit pe creștini, a avut înțeles. Dară acuma, că frații de un sânge să se rescoale unul în contra altuia, să se ucidă fără milă umplând țara întreagă de strigăte de durere... lăsând ca să curgă și roiu lacrimile familiilor macelarite, cari și-au pierdut capul, soțul, fiul cel iubit... aceasta denoată o decădintă nu numai morală, dar și spirituală.

Bulgarii nu cruță nici pe cei răniți, ci — precum spun foile — îi ucid fără milă; pe cei morți îi lasă neîngropați pe câmpul de bătae.

Câte într'o zi mor cu miile, și zeci de mii devin neputincioși pe viața întreagă.

Toate aceste atrocități se întâmplă în Europa cultă, în vecinătatea noastră a țării puternice, destinele cărora suat puse în mâinile unora persoane înțelepte, cari se țin pe sine oameni de o cultură superioară.

Pentruce acești conducători „culți“ cari se razimă pe puterea alor milioane de suțițe, nu se întrepun ca să oprească acest macel.

Invidia, gelosia, interesele egoistice nu-i lasă. Politica fără de suflet, fără de credință și fără de Dumnezeu, nu le permite, ca să se ridice pe un pedestal superior, mai înalt, de unde să se reverse peste toate neamurile razele unei culturi maiestose, unei culturi adevărate producătoare de dreptate, fericire, îndestulare și pace adevărată!... În Franția „cultă“ se prigonește religiunea creștină, voiesc să scoată pe Dumnezeu din țară, și iată că cultura lor, cu armele lor, cu tunurile cele moderne... au ajuns acolo, ca spre mai marea mărime a culturii moderne... poporul sălbatic din Marocco, nu se teme de ele.

Ce face vicelanul guvern francez văzându-și această neputință a sa?

Toate denumirile sale, toate decretetele publice adresate supușilor săi din Marocco, le începe cu aceste cuvinte, „Dieu soit loué!“ adecă: laudă lui Dumnezeu!

Dacă această laudă către Dumnezeu ar fi sinceră în Franția, și în toate țările Europei mintea conducătorilor ar fi pătrunsă de principiile legii adevărate a lui Hristos, atunci cu un cuvânt energic ar potea opri norii cei negri de preste Balcani, cari acolo spre rușinea veacului varsă atâta supărare și jale... și cari foarte ușor pot să treacă și peste granițele țării noastre și să ajungă și la noi și să aprindă Europa întreagă!...

Deci sau trebuie cultura adusă în consonanță cu principiile adevărate a legii lui Hristos, sau să ne așteptăm, că cultura modernă merge spre faliment!

Dr. Paul Lauran.

Scuzele lui Danew. În ședința Sobraniei, prim-ministrul Danew a rostit un discurs mai lung asupra situației externe, în care spune, privitor la România:

„Relațiunile noastre față cu România au fost întotdeauna cele mai amicabile... În timpul războiului de libertate cu Turcia, România a fost neutrală, a cerutinsă ca contra-servicii o regulare a graniței în Dobrogea și recunoașterea unora numite privilegii pentru elementul românesc din Macedonia. Ambele guverne, fiind reciproc conduse de dorința de-a menține legături reciproce și pentru viitor, au recurs la o mediațiune a Puterilor mari, a cărei rezultat a fost protocolul dela Petersburg, care era bazat pe incorporarea Macedoniei în regatul Bulgariei. Prin faptul, că Sârbia a denegat executarea deplină a tratatului, ea a creat o situație și complicațiuni, cari au provocat în contra dorinței noastre conflictele actuale. Dacă acum Bulgaria e constrânsă să-și apere acele acviziții teritoriale, cari au fost datătoare de ton pentru hotărrea din Petersburg și cu deosebire pentru privilegiile ce sunt de a se acorda Românilor din Macedonia, — guvernul bulgar nu poate vedea o nouă împrejurare, care ar putea justifica invasiunea trupelor române în Bulgaria.

În consecință guvernul bulgar este de părere, că relațiunile de până acum între cele două state prezintă măsurile luate de România de nejustificate și este de părere, că guvernul României, — ori cari i-ar fi fost conziderațiunile, cari i-au dictat acest

F O I Ț A.

La înmormântarea lui Iosif.

Dintre aceia cari, la „Sămănătorul“, au dat acum zece ani semnalul întoarcerii literaturii noastre la adevăr, la sinceritate, la folosul pentru neam și pentru omenire, prefăcând jucăria unor oameni fără ocupație în mijlocul de înviere al unui neam întreg și de afirmare a însușirilor sale sufetești înainte lumii întregi — unul pleacă. El se duce înainte de vreme, în acest ceas al sunetului de goarne și clopote, al mișcării de oaste pe toate drumurile țării, de falfăire a celor d'intăi steaguri de luptă. Se duce când din trenurile militare, aclamate cu un uriaș entuziasm, răsună un cântec mai sus decât toate celelalte, un cântec de încredere, de avânt de îndemn la lupta care răscumpără, curăță și înalță, — cântecul lui.

În jurul sicriului său sărac e astăzi puțină lume. Dar îi va fi păstrat acestui Arndt al nostru, acestui d'intăiu cântăreț al unei noi energii către o nouă glorie cel mai mare din darurile dumnezeiești: acela de a-și pierde sufletul în uriașul suflet al sutelor de mii, al milioaneilor de oameni cari vor merge mâne la jertfă cu versul lui pe buze.

În istoria literaturii noastre se va păstra o frumoasă pagină pentru acela care, școlar al marelui Caragiale, a învățat dela acesta două articole de crez, pe care tineretul cellalt nu le știe sau nu le știa îndeajuns: a fi cinstit față de fondul și de forma scrierilor sale. A nu spune decât ce este în tine și a o spune în forma care trebuie să fie, în singura formă care trebuie să fie.

De aceea a scris puțin și de aceea a pus așa de mult în ce a scris, de aceea s'a pus întreg în aceste câteva cărți, cu toată durerea sa și cu toate curatele sale speranțe.

Ele vor trăi cât literatura noastră. Nici o modă nu va distruge, nu va întuneca măcar lumina sigură, caldă, bună a scrisului său.

O lacrimă pentru om. Aceea pe care ar fi voit-o, sinceră și discretă, așa cum desigur el și-ar fi plâns prietini plecați înainte de dânsul.

Ce om drept, blând, bun! Ce suflet curat ca al sfinților! Ce prietin fără păreche!

Și orice-ar fi în ceasul acesta, o zi e a lui, a omului despre care se va vorbi an de an în viața noastră națională, o zi în care oricine se va gândi înainte de toate la superioara valoare morală care s'a pierdut în acest om cu totul și cu totul superior.

Sol tânăr al Ardealului trăind pentru ideal, crainic tânăr al războiului celui mare

pentru dreptul nostru întreg, prietin a cinstei, al muncii, al jertfei, suflet îngeresc de credință nebiruită, de sfântă renunțare, înalță-te sus în sunetul victorios al strofelor tale în clipa când pământul patriei primește biata țărăna obosită și dureroasă a trupului tău martirizat!

(„Flacăra“)

N. Iorga.

Poezii iaponeze.

1. Vieța.

Zi-mi, cu ce, în lume, oare Vom asemăna vieța? —

„Cu-al gondolelor popas: Ele pleacă dimineața Și... pe apa mișcătoare Nici o urmă n'a rămas.

2. Moarte surăzătoare.

(După Sozo)

Aș vrea ca 'n jocul gol al vieții Să fim ca efemera floare, Ce înflorește zimbitoare Muiată 'n vraja tinereții Și surăzând, în urmă, moare — Dar: înainte d'a fi prada Urâtului și a tristeții.

măsuri — n'ar fi trebuit să ia cele mai extreme hotărâri.

Acesta este punctul nostru de vedere, la care vom ține întotdeauna.

Partidul național și „pactarea” cu contele Tisza. Ziarele maghiare lansaseră în săptămâna trecută știrea despre pactul ce s'ar fi încheiat între partid și contele Tisza, amintind și de un *memorand* pe care dl. Vaida-Voevod l-ar fi prezentat contelui Tisza și cancelariei de cabinet. Dl. dr. Al. Vaida desminte acest zvon, într-o scrisoare adresată ziarului „Világ”, din care reținem pasajul final:

„Iar în cât privește frățietatea reală și sinceră dintre maghiari și nemaghiari, frățietate isvorită din o comunitate de interese, noi Românii putem aștepta în liniște, pentru că aceea se va face prin o situație forțată, a cărei umbră o proiectează deja nouriile mânați de vântul nordic.”

„NOI” — revista tinerimii.

»Prin noi înșine!«

Deviza viitorului.

Ori cât de multe ne sunt năcazurile vieții, și simptomele unor stări desolate, totuși sunt și multe momente mângâitoare în viața noastră publică, numai să le știm observa și înțelege. Pentru observatorul obiectiv al vieții noastre publice, nu se poate să nu releveze cu mulțămire de pildă: pornirea la o înțelegere mai conștientă a chemării lor, care se vedește între *invățători*; pornirea, cu totul surprinzătoare, prin seriozitatea și înțelegerea lucrurilor, ce a dovedit-o congresul *femeilor române*, — fapte acestea, cari merită toată atențiunea binevoitoare, și tot sprijinul efectiv al fiește cărui suflet românesc.

Dar iată, că acum, pe lângă ceata aceasta puternică, organizată a *invățătorilor* noștri, și pe lângă organizarea în factor social cultural al *femeilor române*, — ambele grupări încheiate pe bază largă națională, fără deosebire confesională — se ivește în zarea orizontului nostru public o nouă și mândră ceată de tineri cu ochi strălucitori, cari vor și ei, să se grupeze, să se organizeze în linii bine rânduite, și să lucreze pentru încheierea sa tot mai puternică, într-o tabără de ostași ai culturii noastre naționale.

3. Bătrânețea.

(După Kintsune)

Zăpezile floarei lor albe
Cernându-le, odinioară,
În pletele tinere mi-le
Ningeau înfloriții castani

Zăpada — podoaba de astăzi
A părului meu — nu-i povară
De floare, o, nu, ci de zile:
Povară-i de zile și ani.

Cernăuți, Iunie 913.

G. V.

E bună și frumoasă încheierea în rânduri conștiente a dascălilor români, luminători scumpi ai generațiilor tinere delasate, dar e și firească. Ea trebuia să se facă mai de mult, pentru ca astfel să se atragă prin cei mai competenți atențiunea publică asupra așezământului nostru celui mai prețios, — și totuși celui mai puțin prețuit — asupra școlii populare, care este începutura ori cărei culturi naționale bine întemeiate.

E bună și frumoasă organizarea într-un factor public de cultură socială a *femeilor române*, — și foarte folositor lucru ar fi dacă ar isbuti a se face cum dorim, ca astfel viața noastră să se închege tot mai armonic pe temeiul românesc și creștinesc, care a fost și în trecut.

Dar e cu totul nouă revelația ce ni-o face tinerimea universitară română, care se grupează în jurul unei reviste, ca și în jurul unui steag propriu, pentru a-și desăvârși propria sa organizație, propria sa închegere, spre a se face, încă în anii studiilor, în anii strălucitori ai tineretii ideale, un factor real de acțiune culturală și socială și un organ viu și activ al trezirii conștiinței naționale.

Ceata aceasta de tineri, ce se ivește în zarea zilelor cu ceață de acum, ne prezintă tabloul măreț și înălțător, al unei tabere bine încheiate al luptătorilor din viitor.

Șireagul mândrilor soli, ai unui viitor mai frumos, este nemărginit de lung. El ar cuprinde tinerile generații românești a școlilor mai înalte de pretutindenea, unde se simte românește, și se prețuește dragostea faptică de neam. Dar deocamdată noi vedem numai ceata crainicilor acestei tabere nevăzute, numai grupul de avantposturi, de cercetași și sentinele a marelui taber de mândri feciori, cari voiesc să fie nu numai ai lor, ci și mai ales ai noștri, ai neamului întreg.

De aceea ei își zic cu dinandinsul și cu mândrie: *Noi*.

Noi, — cei mulți, cei tineri, cei însuflețiți, cei idealști, cei visători, dacă vreți, dar cei trezi, cei vii, cei activi și dornici de o adevărată activitate, iată-ne și noi suntem pe aici, și ne cerem partea noastră de lucru, ne cerem partea noastră de muncă în „ogorul înțelenit” al culturii naționale.

Noi, „copii nimărui”, vrem să fim ai oare cui, vrem să fim ai neamului nostru, și vrem să fim ai neamului vrednici copii.

Nu vă spăriați, dragi și scumpi fruntași ai națiunii, noi nu vrem să turburăm apele politice destul de tulburi ale zilelor noastre; noi profesăm alte credințe, și avem convingerea că tinerimea studiosă „e datoare a sta departe de vârtejul isbugnirilor pătimase de politică militantă” — fiindcă noi, cu ochii noștri de ageră tineretă privim nu la ziua de mâine, ci la cea de poi-poimâne, la viitorul mai îndepărtat, pe care-l visăm și îl vizăm, și pentru aflarea acestui viitor noi am învățat din trecut că ne trebuie mai ales lumină, mai multă lumină.

De aceea noi, luminându-ne pe noi înșine la izvoarele învățăturilor, vrem în acelaș timp să ducem lumina inimii noastre tinerești și la frații noștri cei rămași acasă, pe lângă breazda hrânitoare dela țeară.

Noi suntem de buna credință că „numai pregătind încetinel, dar sigur terenul, prin cultură, este nădejde, că va ajunge și

țărâniea noastră, talpa neamului nostru, la o înțelegere a rostului său în viața politică”.

De aceea noi, ne înțelegem rolul de factori culturali și sociali, și vom să ne facem un praznic desfășurând steagul culturii, pe care vom să o răspândim. Incet, și cu tact, și cu răbdare, dar cu suflet și cu multă simțire, peste toate plaiurile locuite de Români ale pământului, ce ne ține.

Ca să ne putem împlini mai cu isbândă acest rol, la care ne chiamă pământul românesc și dragostea ce i-o purtăm, în lung și lat, noi, vrem să ne cunoaștem mai întâi noi între noi, să ne cunoaștem pe noi înșine să ne cunoaștem trecutul și prezentul, pentru ca să ne putem viza viitorul, și vrem să facem apoi să ne cunoască și recunoască pe noi, și ceilalți chemați, părinți și frați ai noștri, și să facă pentru noi tot ceace e de lipsă pentru educația cât mai conștientă a sufletului nostru, care este sufletul neamului, și nădejdea viitorului lui.

„Cam așa vorbesc tinerii crainici ai mândrei tabere, ce se numește „studentimea română”, grupată în jurul organului său: *Noi*.”

Trebuie să mărturisim, că ne place, că ne încântă acest limbaj, El nu este un echou al vorbelor de stradă. El nu este limbajul obicinuit al cluburilor, grupurilor, ori sindrofiilor noastre de toate zilele. Aci nu se poate aplica vorba nemțească: „Wie die Alten sungen, so zischen die Jungen”. Nu! Acesta e un limbaj nou; acestea sunt graiuri noi în forul vieții, noastre publice. Din ele respiră conștiința și hotărârea. Acești *noi* oameni, ce se anunță pe arena publică, nu cer drepturi, ci-și recunosc anumite datorințe. Ei nu vin în numele unor doctrine, ci în numele vieții, a vieții tinere, active, treze, și generoase. Ei vor să se cultive, și să cultive pe alții. Ei vor să strângă pentru sine, ca să aibă ce împărți cu alții. Ei vor să fie ocrotiți, pentru ca să poată și ei ocroti pe cei mai părăsiți decât ei. Ei vor să se organizeze pentru ca să poată organiza pe cei mulți, neorganizați.

Acești „Noi” veniți sunt cu adevărat noi. Au concepții nouă, și sănătoase. Au vigoare tinerească și suflet călăuzit de idealuri. Au orizonturi largi, deci au vederi sigure. Au ideale mari deci au ținte vrednice. Ei vreau ceva, și știu ce vreau; sunt deci bărbați și conștiți bărbați.

Astfel de bărbați înțelegători, când au și avântul inimii tinere, și curățenia sentimentelor, și cultul culturii, și dragostea idealelor, sunt o adevărată binefacere pentru ori care neam, și noi dorim să fie cu adevărat așa.

Astfel de „Noi” ne-ar înnoi pe toți și prin înnoirea noastră s'ar renoui vechea strălucire a neamului nostru.

Iată pentruce noi salutăm cu drag și cu nădejde revista „Noi”, ca un semn nou al viitorului, ce îl dorim.

Din dieceza Gherlei.

(Continuare).

Parohi au fost denumiți:

Tractul Olpretului. Alex. Pop adm. par. în Bujdos, I. Török adm. par. în Cetan, Dănilă Alnaș adm. par. în Cremenea, Teodor Cherebet adm. par. în Șomcutul mic.

Tractul Vadului. Sim. Petricea adm. par. în Şimişua, Eugen Bălint adm. par. în Cristolţul mare.

Tractul Buzei. Petru Cheresteşu adm. par. în Buza, Dem. Rus adm. par. în Sâmbiclauş, Alex. Cheresteş adm. par. în Bungard, Dem. Cupşa adm. par. în Feldioara, Lazar Papiu adm. par. în Szászujfalu, Elie Biaga adm. par. în Chetiu, Alex. Mureşan adm. par. în Manic, Teod. Nichi adm. par. în Szászszombor.

Tractul Surducului. I. Pocol adm. par. în Buzaş, Pachomie Pop adm. par. în Lozna mare, Nic. Popoviciu adm. par. în Solomon.

Tractul Giulei. I. Moldovan adm. par. în Aşchileul mic, Mih. Pop adm. par. în Băbuţ, Simeon Pop adm. par. în Drag, Ioan Bochiş adm. par. în Borşa, I. Tartia adm. par. în Giula, Mih. Nemeş adm. par. în Ujfalăul maghiar, Teofil Oltean adm. par. în Fodora maghiară, Vas. Oltean adm. par. în Válásut, Vasile Borgovan adm. par. în Şinteu.

Tractul Lojardului. I. Mureşan adm. par. în Lona, David Deac adm. par. în Picleşa, I. Chintoan adm. par. în Chicediu, Iuliu Pop adm. par. în Lojard, Dr. Iuliu Şimon adm. par. în Iclodul mare, I. Cherghi adm. par. în Teocul de sus, Teofil Moldovan adm. par. în Inău.

Tractul Secului. Auxenţiu Mureşan adm. par. în Ombuz, David Părăscan adm. par. în Ţiaga, Aug. Plăian adm. par. în Giulatec, Dănilă Oltean adm. par. în Măhal, Iosif Filipan adm. par. în Năsal, Cornel Muste adm. par. în Sava, Iuliu Dragoş adm. par. în Sântejude, I. Cheresteş adm. par. în Sântioana, Andrei Oltean adm. par. în Sâmbou.

Vicariatul Rodnei. Demian Pop adm. par. în Bichiş, Vas. Nichiti adm. par. în Borgomureşeni, I. Dologa adm. par. în Borgotiha, Emil Ştefănuţ adm. par. în Feldru, Anton Precup adm. par. în Rebrişoara, Leon Coşbuc adm. par. în Leş, I. Ciurdărean adm. par. în Luşca, Zaharie Bulbuc adm. par. în Măgura, Ierolim Slăvoaca adm. par. în Ilva mare, Onisim Rotar adm. par. în Rebra mare, G. Moldovan adm. par. în Nepos, Dănilă Mălaiu adm. par. în Rodna veche, Ştefan Buzilă adm. par. în Sânjosif, Ioan Zimveliu adm. par. în Zagra, Pamfilu Grapini adm. par. în Rodna nouă, Pantilimon Zăgrai adm. par. în Borgobistriţă, Ieronim Groze adm. par. în Maier, Valer Vertic adm. par. în Mocod, Teodor Dumitru adm. par. în Runc.

Tractul Budacului. I. Pop adm. par. în Nuşfalău, Octavian Hârşian adm. par. în Gledin, Simeon Tanco adm. par. în Monor, Ciril Negruţ adm. par. în Ragla, I. Mihăilaş adm. par. în Şieut, Grigore Boca adm. par. în Ruşii munţi, Ciril Dumbravă adm. par. în Morăreni.

Tractul Bistriţei. G. Stanciu adm. par. în Bistriţă, I. Bărsan adm. par. în Ruşiov, Teodor Oltean adm. par. în Ardan, Elie Iuga adm. par. în Arcalia, Teodor Moldovan adm. par. în Măghieruş, Nicefor Buta adm. par. în Fuş, Sever Groze adm. par. în Harina, Alex. Anca adm. par. în Chiraleş, Nechita Suia adm. par. în Neţ, Elie Gordon adm. par. în Şieu-Cristur, Simeon P. Şimon adm. par. în Şomfalău, Mihai Baciuc adm.

par. în Feleaş, Mihaie Bungărdean adm. par. în Bileag, I. Timar adm. par. în Bârla.

Tractul Ciocmanului. Petru Petrişor adm. par. în Şasa, I. Ilieş adm. par. în Băbeni, Dem. Sav adm. par. în Ciocman, Ioan Paul adm. par. în Letea, Emil Bota adm. par. în Lemniu, P. Buzura adm. par. în Restolci.

Tractul Năpradei. Simeon Meciu adm. par. în Traiş, Teodor Gavriş adm. par. în Chelinta, Victor Maior adm. par. în Cheud, Ioan Avram adm. par. în Purcăreţ.

Tractul Copalnic-Mănăsturului. Nicolae Avram adm. par. în Copalnic-Mănăstur, Vas. Carşai adm. par. în Capnic-baia, Ioan Anca adm. par. în Coaş, George Petrovan adm. par. în Preluca nouă, Alex. Şimon adm. par. în Copalnic.

Tractul Mireşului. I. Coza adm. par. Pribileşti, Al. Péter adm. par. Hideaga, I. Petrişor adm. par. Rimetşi, I. Bohăţiel adm. par. Hăşmaşlapuş, A. Coste adm. par. Hossufalău, Nicod. Paul adm. par. Bozinta mică, Aug. Măndruţ adm. par. Mireşul mare.

Tractul Şomecuitei. Vas. Butean adm. par. Culcea, Iul. Lămenyi adm. par. Remetia, Iz. Hangea adm. par. Bucium, Iul. Bota adm. par. Ciolt, Ioan Hossu adm. par. Curtiuşul mare.

Tractul Ipului. G. Podina adm. par. Almaş, E. Vicaş adm. par. Cosnicui, Aug. Mureşan adm. par. Doh, Aug. Vicaş adm. par. Hidig, I. Popiliu adm. par. Marca, A. Dragoş adm. par. Cristelec, G. Şimon adm. par. Mălădia.

Tractul Crasnei. A. Orian adm. par. Cizeriu.

Tractul Valcăului. P. Codeuş adm. par. Fizeş, S. Pinteş adm. par. Giumeleiş, Aurel Oltean adm. par. Halmoşd, A. Coste adm. par. Ceheiu.

(Va urma)

Reviste.

România. Trecerea armatei române pe teritor bulgar a fost întâmpinată pretutindeni cu un entuziasm fără seamăn. Marile puteri întovărăşesc şi ele cu simpatie mobilizarea României, dovadă că nici una din ele n'a protestat pentru depăşirea graniţei. Mobilizarea la care oamenii s'au prezentat în număr îndoit, s'a executat aşa de repede încât a stors admiraţia lumii întregi. Ea înaintează cu siguranţă şi a ocupat deja întregul teritor dintre vechia frontieră şi linia Tartucaia—Dobrici—Balcic. Inclusive aceste oraşe. Armata a trecut apoi peste această linie luând direcţia spre Varna. Ştirea, că armata română va ocupa şi Varna nu e confirmată pe deplin, dar se poate concluda cu multă probabilitate din ordinul ministrului bulgar, ca toate vasele marinei militare bulgare aflate la Varna, să părăsească cu

urgentă portul cu destinaţie pentru Sevastopol. Numărul voluntarilor creşte mereu; dintre *transilvăneni* au plecat la luptă peste *trei mii de voluntari*. Cât pentru situaţia financiară a României, iată ce cetim în numărul mai nou din „Bursa“:

„Di Al. Marghiloman, Ministru de finanţe, a acordat corespondentului lui „Frankfurter Zeitung“ la Bucureşti, o convorbire asupra situaţiei financiare a României. Reproducem următorul pasagiu:

„In ziua chiar când s'a decretat mobilizarea, statul a depus în numerar la casierile indicate de statul major, sumele maxime prevăzute pentru trecerea pe picior de războiu a tuturor efectivelor concentrate.

Serviciul cuponului este asigurat până la finele lui Decembrie inclusiv, în depozite mărci aur la Băncile din Berlin şi franci aur la Băncile din Paris.

Depozitele dela aceste bănci sunt suficiente pentru a acoperi în plus şi plăţile de furnituri cari ar fi de făcut în străinătate.

Afară de aceasta, statul are depozite serioase la marile bănci din ţară pe cari statul nici nu le va activa, pentru că nu voeste să producă vre-o jană momentană sau economică.

In fine, mai trebuie menţionat că Banca Naţională are încă o putere de emisiune legală de două sute de milioane lei.“

Lămuririle acestea arată cât de solidă este situaţiunea financiară a României.“

Ministeriul de războiu a hotărât să comunice de patru ori pe zi presei ştirile ce va primi: la orele 10 a. m. la 3 p. m. la 5 p. m. şi la 12 noaptea.

Marele stat major general al armatei a formulat o carte postală fără taxă de culoare albă, care va putea fi trimisă de militarii de ori ce grad şi de funcţionarii civili din zona de operaţii a armatei, către familiile lor. Această carte postală nu va purta nici data, nici localitatea de unde este scrisă şi va fi scutită de orice taxă.

Bulgaria. Situaţia în Sofia este extrem de încurcată. Pentru că dezastrul să fie deplin, le-a sărit şi Turcia în coaste, cu hotărîrea de a ocupa toate teritoriile, cari îi compet în senzul congresului din Berlin şi au fost până acum ocupate pe nedreptul de trupe bulgare.

Sunt temeri că Sârbii și Grecii îndârjiți nu se vor opri până în Sofia, pentruca acolo să dicteze pace fostului lor tovarăș de arme, care i-a tradat. Știrea aceasta poate să aibă un temei oarecare, căci în Sofia se lucră foarte mult pentru fortificarea capitalei. Turcii au și ocupat deja orașele Rodosto și Ciorlu. Serbia și Grecia au declarat Rusiei, că doresc încetarea ostilităților refuză înse orice mediațiune și pretind, ca asupra condițiilor de pace să trateze ei direct cu Bulgaria. — Serbia, în afara de teritoriile cucerite pretinde ținutul Cociana, iar Grecia, în afara de teritoarele ocupate de armata grecească, Bulgaria să-i cedeze și triumphiul teritorial dintre Salonic—Seres—Orfani. Ambasadorul Rusiei a somat guvernul bulgar, ca în interval de 48 ore să răspundă la aceste condiții.

MAI NOU.

M. S. Regele CAROL a plecat în 15 a l. c. pe campul de războiu.

Guvernul Danew și-a dat dimisia. —

Turcii înaintează cu trei armate mari, spre Adrianopol, pe care vor să-l recucerască; Bulgarii au svârliț în aer toate podurile liniei ferate, ce duc spre Adrianopol. —

Alaltăeri armata română a trecut Dunărea prin două puncte. Construirea podurilor s'a efectuat în 2 ore. —

Călători sosiți din Chișineu (Basarabia) spun, că în districtele militare Kiew și Odessa, Rusia se pregătește de mobilizare.

Reprezentanții guvernului sârb și grec s'au întrunit la Niș, pentru a discuta condițiile echilibrului în Balcani. ROMÂNIA a fost chemată și ea, și e reprezentată prin dl Titu Maiorescu.

Diverse.

Potopul. Apele mari în loc să se mai domolească lăsând să fie destule daunele ce le-au cauzat până acum sermanilor locuitori, cărora le-a răpit avutul și hrana pe ani înainte; ele cu aceeași furie își continuă calea lor nimicind sate, părți întregi de orașe, lăsând pe oameni fără case și fără pâine. Cu deosebire Ardealul, acest loc de Dzeu binecuvântat a îndurat celea mai groaznice lovituri. Râurile cari izvoresc din diferitele părți ale acestui colț de țară sau umflat cum nici când altădată, exundând teritoare extinse de mai mulți kilometri departe de alviile râurilor. Mureșul cu apa lui lină de odinioară, a ieșit pentru a doua oară din alvia lui inundând sămănăturile, rupând iazurile și nimicind cu furie totul ce afla în calea lui. În Mureșoșorheiu partea orașului de lângă râu a fost nimicită cu totul, sute de case s'au demolat și ruinat știe Dzeu pe câtă vreme. Comunicația s'a întrerupt cu totul așa că vre-o opt zile circulația sa întrerupt cu totul. Pagubele sunt nedescris. Pe lângă animalele înecate sau pierdute și vieți de oameni mai ales copii. Un coperiș de casă plutea prin mijlocul valurilor turbate, iar deasupra aceleia erau trei oameni, cari strigau mereu după ajutor. Prinși fiind unul era deja nebun, iar ceilalți au trăit încă vre-o două zile. Se spune că ambii s'ar fi bolnavit de spaimă și după două zile au murit amândoi. Calea ferată de la Mureșoșorheiu și până la Cucerdea a fost ruptă în vre-o șapte locuri.

Alba-Iulia abstrăgând de la centrul orașului e sub apă. Locuitorii, ajutamați de miliție abia s'au putut refugia dinaintea potopului. Balomir, Jibot, Bintinț, Gelmar, Pricaz, Folt, Bobalna și Rapoltul mare comune din jurul Orăștiei stau sub apă cu sămănături cu tot. Locuitorii sunt în cea mai mare desperare.

Mureșoșorheiu de asemenea a îndurat celea mai crâncene lovituri. Partea cea mai mare a orașului e sub apă. Întreg orașul e amenințat și periclitat să se surpe, căci apa Mureșului a intrat în una din minele de sare, pe care a nimicito pentru totdeauna, cauzând statului pagube de milioane cu nimicirea unei singure mine de sare. Locuitorii din oraș sunt în pregătire a-și părăsi cu totul vetrele lor, ca nu cumva pe lângă bătaia îndurată de apă să-i mai înghită eventual și pământul într-o bună dimineață.

Tot din cauza apelor mari e întreruptă comunicația trenurilor pe liniile Deș—Jibău și Rodna-vechiă—Bistrița.

Asupra comunelor din jurul Bistriței s'a descărcat o rupere de nor cum nu s'a mai pomenit nici când. Din comuna săsească Dumitrița apa a dus cu sine vre-o 30 case, așa că locuitorii au rămas lipiți pământului, neputând scăpa decât cu hainele de pe ei. Asemenea e cu totul sub apă comuna Serețel, unde ploaia torențială a durat fără întrerumpere 24 ore. — Bieții oameni sunt desperați cu totul.

În partea nord-estică a Ungariei Tisa încă a cauzat pagube de nedescris. Afluenții Iza, Rona, Visó, Tarac, Talabor și Nagyág au acoperit cu apă întreg teritoriul dintre

ele. Vre-o cinzeci de comune au rămas calicite cu totul. Mizeria nu se poate descrie.

Secțiile științifice-literare ale Asociațiunii s'au întrunit în zilele de 14 și 15 Iulie n. la Sibiu, în ședință plenară ordinară. Ședința a fost deschisă de președintele „Asociației“ d. Andreiu Bârseanu, prin un frumos și cald discurs. Secretarul Oct. C. Tăslăuanu cetește raportul secretarului literar, asupra căruia vom reveni, după ce va apărea în „Transilvania“. La propunerea prezidiului, se hotărăște cu mare însuflețire trimiterea unei telegrame de felicitare marelui binefăcător al neamului și al „Asociațiunii“, Vasile Stroescu, care de prezent e la băile din Călimănești. Secțiile își țin apoi ședințele a parte, întrunându-se iarăș după amiaz în ședință plenară, ca să raporteze, prin referenții lor, despre activitatea singuraticelor secții.

Premiul „Andreiu Murășan“ nu a fost acordat în acest an, în lipsa unei cărți vrednice de a fi premiate.

În 13 a l. c. a fost întrunirea profesorilor dela școlile medii, cari, în calitate de membri corespondenți ai secției școlare, s'au prezentat în număr foarte frumos, discutând chestiuni didactice actuale, cu mult interes.

Anunț. Subscriiți, dorind a umplea un însămnat gol în literatura noastră bisericească și, mai ales, a satisface unei trebuințe și unei dorințe aproape a tuturor preoților și cantorilor noștri, cu ajutorul Domnului, am compus *Tipicul* sau îndreptarul cultului divin al Bisericii gr-cat. române. La compunerea acestui îndreptar am ținut cont: 1. de prescrierile cărților noastre bisericești, 2. de practica Bisericii noastre, 3. de Tipicoanele cunoscute și opurile liturgice și 4. de prețioasele observări, ce au făcut la lucrarea aceasta Venerabilele Ordinariate gr-cat. din Blaj, Oradea-mare, Gherla și din Lugoj. Tipărirea se va începe în August a. c. Pentruca să ne putem orienta privitor la tirajul acestei lucrări și la fixarea prețului, vă rugăm respectuos, să binevoiți a ne anunța, până la 1 August n. a. c., pe o cartă postală și la adresa Păr. Dr. Victor Bojor, profesor în Gherla—Szamosujvár, câte exemplare doriți din *Tipicul* nostru și pentru cine? În acelaș timp vă rugăm, să comunicați acest aviz și cantorilor D-Voastră și a-i îndemna, să se aboneze la aceasta lucrare. Dacă din cuprinsul lucrării, ce-l publicăm mai la vale, credeți, că lipsește ce ar fi bine și cu folos să între în *Tipic*, Vă rugăm, să binevoiți a comunica aceasta Părintelui Ștefan Roșianu, spiritual în Blaj, tot până la termenul 1 August a. c. Exprimând sincera mulțumită tuturor, cari ne vor acorda sprijinul lor prețios, semnăm Blaj, la 9 Iuliu, 1913. Dr. Victor Bojor m. p. profesor, Aron Papiu m. p. profesor, Ștefan Roșianu m. p. spiritual-prof.

Negri canonizați. Congregațiunea rituală din Roma a înaintat Sf. Sale Pontificelui, o listă alor 22 negri, să fie canonizați, suferind între anii 1885 și 1887 moarte de martir, alipindu-se cu tărie de credința lor catolică.

Schelet de Mamut. Aproape de Zălau într'un sat s'a găsit un schelet de mamut, din epoca terțiară. S'a scos cu mare grijă din baia de uisip și încunoștiințată fiind direcțiunea Muzeului național din Budapesta, scheletul se va transporta acolo. E un exemplar frumos și aproape întreg.

Monument lui St. O. Iosif. Ziurul „Viitorul“ a hotărât să deschidă o listă de subscripție, pentru a eterniza în bronz, figura celui ce a scris „Patriarhalele“ cu atmosfera lor de pace și care și-a încheiat viața pe când în aer și în sufletele românești, vibra supremul strigat al poetului „La arme.“

P. t. membri ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ din Desp. „Abrud-Câmpeni se invită la adunarea ce se va ținea *Duminecă în 10 August n. 1913.* la oarele 11. a. m. în școala gr.-or. română din comuna bisericească *Neagra* (Feketevölgy). Din ședința comitetului cercual, ținută la 23 Iunie 1913. *Romul Furdii* director desp., *Demetriu Goia* secret. despărțământului.

Apel. Literatura științifică și istorică română s'a îmbogățit cu o lucrare de o importantă covârșitoare, datorită unui specialist de frunte care fu un adânc cercetător, un om luminat, un convins și un mare patriot.

Opera se numește: *Dacia preistorică*, iar autorul nu este altul decât marele și regretatul *Neulai Densușianu*.

Intr'o analiză a activității lui *Densușianu*, făcută în 2 ședințe consecutive ale Academiei Române, în luna Maiu 1912, declarăm cu convingere și în mod solemn că această lucrare „e una din cele mai mari opere, dacă nu cea mai impoantă, pe care a scris-o până acum o pană ținută de mână unui român“.

Prin cercetarea sa, prin dovezile aduse, prin raționamentul său puternic *Densușianu* aduce fapte noi de o așa însemnătate, încât schimbă cu desăvârșire tot ce știm despre *Geneza* popoarelor europene.

Dacia noastră, din epoca preistorică, este pusă în o așa lumină, încât devine țara mamă a popoarelor latine, centrul prim al civilizațiunii, locul în care s'a desăvârșit organizarea premergătoare a statelor, regiunea în care s'a născut metalurgia, leagănul întâelor arte, cuibul vitejilor bine organizați, locul sfânt al religiunii pelasgice.

Lucrarea este scrisă în mod convingător și înălțător pentru noi și am convingerea, că ea va fi nu numai pentru stratul cult al acestei țări, ci și pentru neamul românesc, un fel de biblie în care să vedem lămurit trecutul nostru extraordinar de înălțător și să căpătăm astfel credințe și puteri cari să ne întărească în lupta noastră pe viitor.

Iată de ce, cunoscându-o adânc, sunt fericit a fi contribuit cu puțin la aparițiunea ei și la faptul de a o putea recomanda, cu toată căldura, conaționalilor mei.

Fac aceasta cu atât mai multă plăcere, întrucât beneficiul ce va rămâne din vânzare acestei opere, ca și acela dat de toate celelalte opere, ce rămân dela marele patriot, este destinat prin testament spre a fi pus la dispoziția „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

Dr. C. I. Istrati.

Notă. Exemplare din această monumentală operă sunt depuse și la „Asociațiune“ (Sibiu Str. Saguna, Nr. 6). Prețul unui exemplar trimis franco, 30 (treizeci) coroane.

Partea Literară.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

S'ar mai putea spune și despre alte pagube, cari conturbă nespuse ecvilibrul financiar al familiei. Multe gânduri cauzează balurile capilor de familie, fiind împreunate aceste cu multe spese. Din care cauză aceste petreceri plutesc pe orizontul vieții familiare, ca toți atâția nori negri, din cari nu arareori se slobod fulgere mâniaose în cuibul familiar. Dar la aceste nu mai voiesc să mă estind să nu devină prea lung capitolul acesta. Nu pot însă să las fără să amintesc pe scurt gândul ascuns al balurilor.

Un mare scriitor al Germanilor *Albanu Stolz*, asemănă balurile cu târgurile de sclavi. Astfel de târguri adecă erau la modă cu deosebire în Turcia. Sclavele tinere erau împoțonate frumos și astfel erau duse în târguri, și ca târgul să succedă mai bine, adecă să îndemne cumpărătorii, trebuia să fie defectuoasă îmbrăcămintea. Balul de azi — scrie *Stolz* — se prezintă chiar așa, ca târgurile de sclavi. Împodobesc frumos pe fetele de măritat, ie espun și caută cumpărătorul. Nu lipsește nici golătatea, ca să fie asămănarea atât mai desăvârșită.

Cele mai multe cunoștințe se fac, ori să hotăresc cu ocaziunea balurilor, — asta e adevărat — și faptul acesta eu îl consider ca o cauză a multelor căsătorii nefericite, de un motiv a vieții familiare nefericite. Voia prea bună, dispoziția trupească și sufletească prea agitată, peste tot nu sunt acomodate pentru luarea de hotăriri serioase, ce au să dăinuească o viață întreagă. Amorul și așa orbește mintea, cu atât mai vartos în astfel de împrejurări când omul e destul de iritat, nu avem să ne mirăm apoi, că să fac atâtea alegeri nepotrivite.

Eu sum de părerea, că după bal, ori și care om, fie el pe orice treaptă morală, la tot cazul că e mai slab în privința morală, ca mai înainte. Dacă tinerii după bal ar face o axaminare serioasă a conștiinței, s'ar convinge și ar trebui să recunoască: autorul are tot dreptul.

Recapitulând tot ce am spus și adăugând că primejdiile trupești și sufletești ce urmează din baluri, sunt cu atât mai mari, ca cât tinerii ce iau parte sunt mai nedesvoltați, ajung la convingerea, că balurile așa numite pentru copii, sunt adevărate atentate la sănătatea și viața morală a tinerimii, nedesvoltate. A duce la baluri fete de doisprezece până la cincisprezece ani sub titlul ca să-și iea și ele parte din bucuriile vieții, e cea mai mare tiranie și greșală de educație.

Tinerimii noastre îi dau aceste sfaturi: cu cât vei merge mai rar la bal, cu atât mai bine. Nu poți pretinde ruina materială a

părinților pentru petrecerile tale. Grijeșteți de sănătate, asudați nu eși la răceală, și nu bea beuturi reci. Dacă ești încălzit preumblă-te; când te depărtezi spre casă îmbracă-te în vestminte călduroase. Nu juca în continuu ține pauze. După miezul nopții, te gândește și mergi acasă. Adu-ți aminte că Dumnezeu vede faptele și cugetele tale și în sala de bal. Meditează puțin înainte și după bal, despre patimile Domnului Hristos, despre moarte sau judecată. În forma aceasta poate îți aduci în ecvilibru cumpăna sufletului și-ți poți aduce în ordine cugetele, cari poate dansează jocuri ne bune în capul tău.

22. Pericolele cunoștințelor.

Înainte de toate trebuie se răspund la o întrebare foarte importantă. Și anume, ce zice morala creștină la cunoștința tinerilor cu fetele sau mai bine zis la iubirea lor? Oare legea lui Hristos îngăduie iubirea? La întrebarea aceasta voiesc să dau răspuns direct, pentru că nu am nici un motiv pentru ce să ascund adevărul. Legea lui Hristos nu numai că permite iubirea între miri, ci din contra o pretinde, iar căsătoria încheiată din interes material, fără iubire adevărată, o socotesc de defectuoasă și imorală deși validă. Țin să observ însă, pentru încunjurarea oricărei greșeli, că dragostea senzuală nu ie o cerință necesară a căsătoriei. Atragerea intimă, provenitoare din respectul reciproc al sorților poate forma temelul solid al căsătoriei.

Legea noastră sfântă nu cunoaște o relațiune mai intimă între oameni, ca relațiunea dintre bărbat și femeie. „Va lăsa omul pe tatăl și pe mama și se va lipi de muierea sa“ zice însuși Dumnezeu. În chip sublim ne propune s. Apostol Pavel iubirea dintre soții de căsătorie: „Bărbați, iubiti-vă muierile voastre, precum și Hristos și-a iubit biserică și s'a dat pentru dansa.“ (Ef. 5, 25)

Să cetească cineva literatura tuturor popoarelor și nicăiri nu va găsi, un imn care să glorifice așa de sublim iubirea conjugală. Nu exista poet pe lume, care să exprime mai mult despre atragerea alor două inimi. Iubirea conjugală o pretinde legea lui Hristos, e o poruncă aspră, așa că își poate atrage pedeapsa vecinică, acel soț, care o calcă porunca. De aici apoi orice minte sănătoasă ușor poate trage concluzia: dacă legea creștină pretinde așa de strict iubirea conjugală, urmează, că căsătoria trebuie încheiată din iubire și astfel iubirea între miri e o recerință a moralei creștine. Nu se pot iubi însă, decât numai ceice se cunosc și pe aceasta să bazează îndreptățirea cunoștinței.

Ori și cine poate înțelege de aici, că cunoștința numai atunci are sens, dacă are de scop căsătoria. Ori-ce cunoștință între tinerii, cari în scurt timp nu se pot căsători e o relațiune oprită și imorală. Aceasta e legea de aur a tinerimii creștine. Pericolele cunoștințelor provin de acolo, că tinerii nu observă legea aceasta fundamentală, sau de acolo că cunoștința se pune la cale prin mijloacele ordinare, ori în urmă, că tinerii s'nt lăsați fără controlul de lipsă.

Între figurile celea mai ridicole trebuie să numărăm pe gimnazistul american. Încă nici nu a crescut din bețele școlii de băiat, nu are nici idee despre seriozitatea vieții, încă e cu mult mai nedesvoltat, decât se poate înțelege importanța cea mare a

sătoriei, și el visează la amor. Nu, prietino iubirea nu-i joc de copii. — Trebuie să devii mai întâi om, și numai după aceea te poți cugeta la un lucru așa de însemnat. În natură nu se dau salturi, ci e o dezvoltare gradată. Precum e prostie a pune pe un normalist începător, ca să rezolve o ecuație de gradul al III-lea, tot așa de mare nesocotință e, dacă băieții vreau să se joace de-a dragostea.

Dacă un student din clasa a IV. e încercat într'un loc, unde este și o copilă de trei-patrusprezece ani, e aproape sigur că peste câteva săptămâni tinerii se vor amoroza tun. Acesta e semn de boală. Dacă ar veni la mine un astfel de tânăr amoroizat așa zice: Un băiat sănătos și cu frica lui Dumnezeu, nici nu se cugetă la așa ceva. Copiii sănătoși, când vreau să se joace, își aleg altfel de jocuri.

De multe ori însă jocul cu amorul pe lângă partea sa comică, are și urmări serioase. La început eroul se îndestulește să-și vadă numai idolul inimii sale, mai târziu oftează după câte un zimbet, strângere de mână în urmă pofteste și lucruri cari vin în coliziune direct cu paragraf șasă din legea lui Hristos. Mai adaugă că dorul și fantazia aprinsă îl bolnăvește formal și precum morbosul e incapabil de lucru ceva serios, tot astfel și studentul amoroizat nu poate lucra ceva serios, nu poate învăța. Sfârșitul întregii comedii e tragedie: testimoniu cu secunde, sau carieră întreruptă.

(Va urma)

Raport

despre activitatea societății de lectură „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blaj, pe anul societății 1912/13.

(Continuare și fine).

32 Cuvântarea lui Șt. Șulțiu la ocuparea scaunului.

33 Musterpredigten — A. Hungari 3 volume.

e) Donațiunea A. C. Domșa.

34 Cooperativele sătești — Enescu.

35 Felbonthatatlanság és elválás — Didon.

36 Intre Nazareni.

37 Dispute cu Nazarenii — Aron Bartolomeu.

38 Momente din viața bisericii ort. rom. — Voileanu.

39 Cuvântări ocazionale — Voileanu.

40 Donațiunea Clerului — Ilie din Urșeni.

41 Momente memorabile la alegerea de mitropolit din 1898, 14 Decembrie.

42 Școala lui Șaguna — Dr. P. Șpan.

f) Donațiunea pâr. Șt. Roșianu:

43 Elemente din liturgică — Șt. Roșianu.

44 Invățături de pocăință — Teod. Popp ed. de Șt. Roșianu.

g) Donațiunea Rev. Dr. Iz. Marcu:

45 Stăpânii Țării Oltului — Dr. Aug. Bunea.

46 Pravila din 1652.

h) Donațiunea Clar. Dr. Ioan Coltor:

47 Vie abrégée de St. Thérèse de L. Enfant — Iesus.

i) Donațiunea pâr. Dr. Nic. Brânzău:

48 Pocăinții — Dr. Nic. Brânzău.

l) Donațiunea dlui Dr. Teleşescu: 49 Cum s'a stricat limba română — Dr. Teleşescu.

m) Donațiunea dlui Em. Elefterescu: 50 Cartea Neamului.

n) Donațiunea dlui D. Graur:

51 Cultivarea viei — D. Graur.

o) Donațiunea dlui Valeriu Crișan:

52 Logodna dela sf. Ioan — Aug. Szilágyi.

53 Primăvara — Sfaturi și învățături 2 ex.

54 Poezii — Maria Cunțan.

55 A magyar nemzetiségek — Dr. Wertner Mor.

56 Negyedik Béla király története — Dr. Wertner M.

57 Angolország története — Dr. Lázár Gyula.

58 Képesvilágtörténelem — Huszár Károly.

B) Cumpărate:

1 Trei drame — Iorga.

2 Pandurul — Dumbrăvă.

3 Cocosul Negru — V. Eftimiu.

4 De vorbă cu sătenii — A. Lupean.

Deci biblioteca noastră s'a îmbogățit în anul acesta cu 135 opuri în 173 volume. Adăugând suma aceasta la cea dela sfârșitul anului trecut avem suma de 2365 opuri în 2798 volume.

Am avut următoarele: A) Reviste.

a) gratuite:

Albina, Cultura Creștină, Transilvania, Jurnalul soc. agric. Foaia școlastică, Revista teologică, Natura, Antialcoolul, Vatra școlară Păstorul sufletesc, Câmpul, Revista economică, Viitorul.

b) abonament de jumătate:

Cuvântul adevărului, Religio.

c) abon. întreg:

Luceafărul, Convorbiri literare, Vieața românească, Ramuri, Flacăra, Egyházi Közlöny.

B) Ziare:

a) gratuite:

Românul, Gazeta Transilvaniei, Unirea, Drapelul, Telegraful Român, România creștină, Olteanul, Gazeta învățătorilor, Libertatea cu adăusele ei: Foaia interesantă și Bobârnacii.

b) abonament de jumătate: Az Ujság.

Aducem și pe calea aceasta mulțumirile noastre tuturor binefăcătorilor și sprijinitorilor societății noastre.

Starea cassei cu finea anului trecut a fost de 3237 cor. 60 fil. iar cu finea acestui an este:

a) 49 Obligațiuni în valoare de . 376.50

b) la „Patria“ în lib. nr. 1448 . 2470.24

c) la „Arieșana“ în lib. nr. 439/II . 86.34

d) „ „ „ „ 1528 . 44.22

e) „ „ „ „ 2694 . 209.22

Capitalul acesta întreg e o donație a „Economului“ din Cluj și e destinat pentru „un fond agricol și fermă model“.

f) În bani gata 109.24

care sumă aproape întregă încurgând în ultima zi, nu s'a putut depune imediat la bancă, după cum prescrie regulamentul.

Total 3295.76 cor.

Comparându-se suma aceasta de 3295 cor. 76 fil. cu averea societății dela sfârșitul an. trecut de 3237 cor. 60 fil. căpătăm un plus de 58 cor. 16 fil.

Aflu de bine să notez, că această creștere e în măsură așa mică, fiindcă s'a plă-

tit rata primă de 400 cor. pentru tipărirea opului „Pregătire la moarte“.

Pe lângă acestea societatea noastră mai dispune de încă două fonduri, și anume unul pentru monumentul lui Inoc. M. Clain, și celalalt pentru ridicarea unui mausoleu la mormântul lui Bunea.

1. Starea celui dintâiu cu finea anului trecut a fost de 918 cor. 69 fil. iar cu finea acestui an e: a) la „Patria“ lib. nr. 1619, 854 cor. 88 fil. b) la „Detunata“ lib. nr. 211, 61 c. 31 fil. c) „Arieșana“ lib. nr. 1160, 2 c. 50 fil. Pe lângă interesele cuvenite pe acest an, cari însă nu-s însemnate aici au mai contribuit dl I. Pinteș preot 4 cor. și dl Clem. Pandrea stud. teol. 1 cor. Total 923. Față de anul trecut nesocotind și interesele obvenitoare pe acest an e un plus de 5 cor.

2. Fondul pentru ridicarea unui mausoleu la mormântul lui Bunea depuși la „Patria“ lib. nr. 2653 e de 520 c. 65.

Deci averea totală administrată de societatea noastră în bani e de 4740 cor. 10 fil.

Activitatea literară a societății noastre nu se extinde numai între marginile ei, ci se revarsă și asupra celor din afară, prin edarea de cărți religioase, traduceri și prelucrări din autori străini. În editura societății noastre se află următoarele cărți:

1 Vatra familiară de Wetzel 11 ex. ed. I, 1461 ed. II. În decursul anului s'au vândut 231 ex.

2. Tragedia Calvarului de A. Bolo, 118 ex. S'au desfăcut în decursul anului 22 ex.

3. Mântuește-ți sufletul 510 ex. S'au vândut peste an 43 ex.

4. Pregătire la moarte de Sf. Alf. M. de Liguori, ed. I epuizată, ed. II sub tipar.

5. Duh muscălesc de Bolanden, epuizată.

6. Epistole către un preot tânăr de A. Melcher partea I epuizată.

7. Epistole către un preot tânăr de A. Melcher partea II 150 ex. S'au vândut peste an 15 ex.

8. Album Bunea de Clericii din Sem. Bunevestiri 1102 ex. S'au petrecut în acest an 26 ex.

Se mai află în arhivă pe lângă diferitele ziare, acte și documente și 2572 ilustrate cu corul, orchestra și bina societății din 1909. Se vând în favorul orfanotrofiului. S'au petrecut în decursul anului 780 ex.

Astfel ni-se prezintă activitatea societății pe acest an. O activitate, care deși în ultima analiză e literară, căci de acest felu e și societatea, totuși cuprinde în sine și alți rami necesari pentru ajungerea țintei principale, cuprinde în sine manifestarea puterilor spirituale, existente într'un corp moral atât de însemnat după numărul, capabilitatea și hărnicia membrilor ei.

Blaj, la 25 Maiu 1913.

IOAN CRIȘAN,
președinte.

EMIL TATAR,
secretar.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4.30 cor. fco. Mărimea icoanelor ⁴⁵/₇₀ cm.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

In editura Librăriei naționale S. Bornemisa din Orăștie: *Noua lege militară* (Extras din lege și tălcuirea ei. Cine are drept a scăpa de miliție? Cine a servi mai puțin timp?) de Al. nat sublocotenent.

E o ^{curioasă} oare pentru toți, pe cari legea nouă ară fi privește deaproape. La călcăiul cărții mai sunt și diferite modele și rugări pentru cei cari recurg după vre-un favor. Costă 2 cor. trimisă franco.

In editura tip. *Ramuri* din Craiova a apărut: *Călător* de Ionescu-Șișești, cuprinzând un mănunchiu de schițe dintr'o călătorie făcută de autor în Germania și Franța. Minunatele descrieri sunt însoțite de o mulțime de ilustrații, cari reprezintă punctele mai însemnate din acest drum. Vom reveni.

Critica unei lecții de Valer Seni profesor în Năsăud. E o folositoare broșură pentru toți amicii de școală, cari doresc a cunoaște cum trebuie tratată metodic o lecție în școală. Broșura e o reproducere din „Foaia școlastică” și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj, cu 60 fl.

In editura tipografiei *Ramuri* din Craiova au apărut două cărțile de o aleasă

execuție tehnică și conțin versuri la diferite ocațiuni și despre lucruri dragi copiilor. Versurile sunt în mare parte introduse de ilustrații corespunzătoare

Titlul cărților: Elena Farago:

Copiilor . . . costă 1'25 cor.

Pentru copii . . . „ 1— ”

Se pot comanda și la Librăria Seminarială din Balázsfava—Blaj.

Instiintare. Din monumentală operă „*Dacia preistorică*” (un volum în 80 mare cu 1152 pagini și numeroase ilustrațiuni) de regretatul *Nicolae Densușianu*, cu o prefață de d-l *Dr. C. I. Istrati*, se află spre vânzare un număr de exemplare în depozitul „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”. *Prețul unui exemplar* trimis franco, este de 30 (treizeci) coroane. Cei-ce doresc să-și procure această lucrare monumentală, al cărei venit, după acoperirea cheltuielilor de tipar, va cădea în beneficiul „Asociațiunii”, să binevoiască a se adresa Oficiului de casă al „Asociațiunii” (Sibiu, Str. Șaguna, Nr. 6).

Sibiu, 7 Iunie p. 1913.

Biroul „Asociațiunii”.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela **Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj** cu prețul 9'50 cor.

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și măgărești

Caramellele pectorale

alui **Kaiser** cu „*trei brazi*”

6050 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Bonboane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: **Carol Schieszl** farmacist Blaj. (34) 19—22

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, sig. de zestre și sig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) sig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K. 5,456,645-67
Capitale asigurate pe viață achitate	5,458,689-43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 183,867,241—
	viață „ 11,740,710—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(15) 50—?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeestilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.